

Cerkveni Glasbenik

Glasilo Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 5, kron, za cerkve ljubljanske škofije 4 krone, za dijake 3 krone.

Uredništvo in upravištvo: Pred Škofijo št. 12, I. nadstr.

Zgodovinski razvoj slovenske cerkvene pesmi.

(Piše ravnatelj dr. Jos. Mantuani.)

(Dalje.)

Zbiranje pesmi in izdajanje pesmaric za cerkev začenjajo duhovniki. Ko je bila izvedena protireformacija, ko se je katoličanstvo dogmatično spet utrdilo, ko se ni bilo več boriti zoper verska načela lutrovstva in ni bilo treba jéziti njihovega napredka, tedaj je bilo pa treba ljudstvo spodbujati in bodriti k katoliški popolnosti, in to v njegovem narodnem jeziku. Duhovniki, prihajajoči iz domačije, izmed preprostega ljudstva so razumevali težnje, pojmovanje in srce svojega naroda.

Novi tok na tem polju otvarja novomeški kanonik Matija Castelez s knjižico: „Bratovske buquize S. Roshenkranza . . .“ I. izdaja v Gradzu, 1678. — II. izdaja u Lublani, 1682. Tu nahajamo 6 napevov (Magnifikat, Stabat mater, dve rožnivenški pesmi, eno Marijino in pa „Modus juvandi agonizantes“). — Razen tega ima še teh-le 10 pesmi brez napevov: Te Deum laudamus; — Passion iz vseh štirih evangelistov; — Psalm 14 „O gospud Bug v svetim nebi“; — Ps. 30 „Na te sem o Bug zaupal“; — Ps. 50: „Bug bodi meni milostliu“; — Ps. 90 „Kir na tem svejti prebiva“; — „Poslušajte krščeni“ ena tolažliva peissen; — „O Jezus Crist le h tebi“; — „O Jezus jest kličem h tebi“; — „Kader pride posledni čas“. — (Simonič, str. 196.)

Drugi pionir je Ahac Steržinar, ki je izdal l. 1729: „Catholish kershanskiga vuka peissime“ itd. Ta zbirka obsega razen molitev in litanij tudi 30 pesmi, 11 izmed njih ima napeve.

Isti Steržinar je izdal l. 1730. „Peiffem od teh velikih odpustkov svete krisheve poti“. (Simonič, Slov. bibliogr., str. 493.)

L. 1733. zaključí zbirko starih cerkvenih in domačih pesmi neki Anton Wider, „parvista“. — Te so brez napevov. Med njimi mnogo zelo starih. Ta zbirka je od vseh pesmaric popolnoma neodvisna, in najbrže ni imela neposredno praktičnega pomena. (Marn, Jezičnik, I, 22, str. 9. — (Simonič, Slovenska bibliografija, str. 380.)

Leta 1748. je uredil za praktične smotre Primož Lavrenčič svoje: „Miffionske Catholish karshanske Pejfsme. V' lejttu 1748 vkopsloshene, pogmerane inu na fvitlobo dane fkusi eniga paterja Miffionariususa Segnerjanskiga is Tovarshstva Jesusoviga“: v Celouci, 1752. — Ta zbirka ima 27 pesmi, 14 od njih z napevi. (Simonič, Slovenska bibliografija, str. 259).

Leta 1754. so dobili ogrski Slovenci molitveno knjižico, sestavljeno od Števana Kuzmiča: „Vöre krsztíánszke krátki návuk czízste rejcsi bóze... molitev inu pejszem... Nazáj gori poczimprani...“ (brez napevov). (Simonič, Slovenska bibliografija, str. 252).

Neimenovan pisatelj je sestavil „Andohtlive peisme na úse taille s. mashe, u vishi: „Freut euch ihr lieben Seelen“ in jih je izdal v Gradcu, 1756. (brez napeva). (Simonič, Slovenska bibliografija, str. 376.)

V istem letu ali pa kmalu potem je neimenovanec po vzorcu Lavrenčičevem izdal: „Mifionske peisme inu molitve“ (najbrž v Gradcu natisnene, 1756. ali malo pozneje (brez napeva). (Simonič, Slovenska bibliografija, str. 377.)

Posebne važnosti so obsežne izdaje slovenskih cerkvenih pesmi po Filipu Jakobu Repežu, organistu v Ložu.

Prva njegova zbirka je prišla na svetlo pod naslovom: „Romarske bukvize“. Narpred je en majhen vuk... potem je tudi 12 pesmi... V Ljubljani, 1757. (brez napevov. II. izdaja Videm, 1775.). (Simonič, str. 438.)

Leta 1764. je izdal: „Nebeshku Blagu, katiru se ldei tem andohtlivim Romarjem na Krishni gori vnkei tala... Narsadei so tudi 3 Peifmi perloshene... V Ljubljani. (Simonič, str. 437 nsl.)

Potem je sledilo „Romarsku drugu blagu“. Tu je 24 pesmi... V Ljubljani, Eger, 1770. — (Simonič, str. 438.)

Na to: „Romarsku blagu“. Tu je 25 sv. pesmi... V Ljubljani, ok. 1774. (Simonič, str. 438.)

Končno: „Romarsku drugu blagu“. Tu je: 25 s. pesmi... V Vidmu, 1775. (Simonič, str. 439.)

Napevov ni zraven. A opombe in navodila, kako je te pesmi prepevati, svedočijo, da je glasba pravo cerkveno smer izgubila. „Na visho, koker en minuet“; „na visho koker ena od nove mashe, katera je na en hiter minuet narjena“; — „na visho koker en star lashki marsh“; — „na visho koker ta gmain teh salublenih pesem“. — Menim, da tu ni treba nobenih pojasnil! (Prim. tudi Čerin, Trubarjev zbornik, str. 141.)

Tega položaja ni veliko zboljšala zbirka Maksa Redeskinija: „Osem inu shestdeset sveteh pesm, katire so na proshnje, inu poshelejne vezh brumneh dush skerbnu skup sbrane, pobulshane, inu pogmirane... na sivitlobo dane. V Lublani, Eger, 1775. (225 + VI). (Simonič, str. 378.)

Leto pozneje so prišli napevi, posebej na svetlo, tiskani z Breitkopfovimi tipi v okroglih glaskah na Dunaju, 1776. pri pl. Trattnerju. (50 str.) II. izdaja: 1795. (245 + VI). — III. izdaja: 1800. (241 + VI).

Potrebam ogrskih Slovencev je skušal odpomoči Miklos Kúzmich z izdajo: „Kniga peszmena i molitvena“, ki je prišla na dan bržčas l. 1780. (brez napevov). (Simonič, str. 252.)

Iz nemščine je prevlel Leopold Volkmer „Pesme k tem opravili te fвете mefhe“, ki so bile natisnjene v Gradcu l. 1783. (brez napevov). (Simonič, str. 378.)

Gledé na besedilo vpliva nemščina v tem času Marija-Terezijanske in Jožefove dóbe prav močno! Za Volkmerjevim prevodom so se tiskale v Gradcu „Peisme k sveti meshi inu pred predigo“ od neimenovanega izdajatelja, l. 1784. (brez napevov). (Simonič, str. 379.)

Istotako prinašajo zbirke Franca Pavliča mnogo prevodov iz nemščine, a tudi izvirne slovenske. Izdal je (brez napevov): Zerkvene pesmi, litanie inu Molitve per Boshji slushbi — (prevedene od Japna). V Lublani 1784. II. izdaja 1788. III. izdaja 1804. Hvale pesme, kadire per veliki peiti mashi pojajo . . . U Zelly, 1804. Pesem od krishnega pota ok. 1810. Pesem pri velki melhi (slovenska!) V Gradzi, 1818. (Simonič, str. 381, 620.)

Gašper Rupnik je spet nazaj posegel po katehetskikh pesmih in l. 1784. na svetlo dal: „Peitne od kershanskiga vuka po vrsti tega katehisma . . . (Lublani, Kleinmayer). (Simonič, str. 448.)

Za bogoslužno opremo je poskrbel O. Gutsmann s knjižico „Meshnu petje“, tiskano v Celovcu, 1784. (Simonič, str. 140, 382.)

Temu vzgledu je sledil neimenovanec in izdal „Pesm k' sveti mashi inu fhegnu za farmane te mestne fare s. Jakob.“ (pred l. 1788).

Knjiga je bila ljudskemu petju namenjena. (Simonič, str. 374.)

Na postavi dvornih ukazov, še izza časa Marije Terezije se sedaj hitro množé pevske knjižice, ki so imele namen, gojiti ljudsko petje. Večjidel pa niso bile več na podlagi izvernih slovenskih pesmi, ampak so se opirale rade na nemške. Taki pesmarici sta nastopni:

Mefhnu petje, litanije inu molitve, brezimno, 1788. (Simonič, str. 382.)

Volkmer Leop., Der Messgesang. Mefhna pesem. V Grazi, 1789. (Simonič, str. 571.)

Za ogrske Slovence je izdal l. 1796. Števan Šijarto: „Mertveczne peszmi, stere szo sztarih piszm vkup pobrane, pobougsane ino na haszek szlovenszkoga národa zdaj oprvicz na szvetloszt dane. Szomboteli, 1796. — (Simonič, str. 377.)

Neimenovanec je izdal istega leta „Molitve inu hvale pesmi . . .“ v Celju, 1796. (Simonič, str. 618.)

Po latinskih originalih je prirejal slovenske pesmi Valentin Stanič. 1797 je zložil a pozneje natisniti dal: „Vezherņa pesem tega fantizha“; 1807: Pesm per predomislovanju Jezusoviga terplenja; 1813: Sacris solemniis ali cerkovna pejssem od fvetiga Refhniga Telesã; 1816: Stabat mater, ali cerkovna pejssem od shalostne matere Boshje. Leta 1826 je dal natisniti v Vidmu: „Molitve in premishlovanja per objiskovanju shtirih k' sadoblenju odpustka fvetiga leta odlozhenih zerkva, s' prestavkam 41 zep-

kovnih ino drugih pesem. In leta 1838: „Drugi Perstavik ftarih ino novih zerkvenih ino drugih pesem...“ (Simonič, str. 489 nsl.)

Juri Japel je l. 1800 svojim „Listom in evangelijem“ dodal tudi: „Te naprej pissane pesmi te zerkve“. (Simonič, str. 276.)

L. 1818 je prineslo „Pesem pri velki meshi“ od neznanega pesnika. (Simonič, str. 374.)

Dve leti pozneje je dal na svetlo Jur Verdinek svoj molitvenik: Ene prou lepe molitvine bukvice, imenovane Vsakdajni Kruh, v katerih se najdejo... Tudi vse sorte zirkovne pejsme... V Zelli, 1820. (Simonič, str. 554.) Od sedaj naprej se množe molitveniki s pesmimi. Malone vsako leto prinese kako novo knjigo na tem polju. Omenim naj le bolj važne.

Leta 1823. so dobili — to je izjema — protestanski Slovenci na Ogrskem novo pesmarico: Krszcsanszke nóve peszmene knige, szpravlene evangyeliscáoszkim gmainam szkuzi Mihala Barla. V Soproni, 1823. (Simonič, str. 213.)

Za katolike je izdal l. 1826. Peter Dainko: „Sto cirkvenih ino drygih pobožnih pesmi. V Gradci, 1826“. Potem: „Sveti križni pot“, ki ima tudi pesmi z notami. Natisnjen v Gradcu, 1829.

Tudi njegov molitvenik: „Božja služba keršanske mladosti“ ima nekaj cerkvenih pesmi. Natisnjen je bil v Gradcu, 1830. (Simonič, str. 78 nsl.)

Povodom svetega leta je zložil Luka Dolinar „Pefem od fvetiga leta 1826“. (Natisnjena je bila v Ljubljani. — Simonič, str. 87.)

Leta 1827. je stopil prvokrat kot izdajatelj, pesnik in glasbenik Blaž Potočnik na plan s knjigo: „Svete pesmi za vse velike praznike in godove med letam... V Ljubljani, 1827,“ — II. natis: 1. bukvice, 1837. — 2. bukvice, 1843. — III. natis: 1845. — IV. natis: 1874. Potočnik je torej ostal v čisljih, dokler je imel starejši okus zaslombo.

Podrejenega pomena so Vido Rižnarjevi „Nabirki za mlade kristjane“ l. 1828. in Žiga Juvančičevo „Premishlvanje ino molitev eniga kristjana“, dasi je to zadnje doživelo 3 izdaje (1828, 1838, 1844.) (Simonič, str. 331, 191.)

Pač pa so Luka Dolinarjeve „Pesme v nedele zeliga leta“ dosegle precejšno priljubljenost med ljudstvom (I. natis 1829, II. natis 1862). (Simonič, str. 88.)

Marko Glaserjev „Dushni vishar“ (1838) je zato pomenljiv, ker so njegove cerkvene pesmi še posebej na svitlo prišle. I. natis 1838; II. natis 1840. — (Simonič, str. 124.)

Leto 1839. je prineslo izpopolnitev slovenskega pesenskega zaklada v zbirki „Pesme od farnih pomozhnikov ali patronov v Ljubljanski škofiji“ od Luka Dolinarja. (Simonič, str. 87.)

(Dalje prih.)

Cerkveno ljudsko petje in petje v šoli.¹⁾

Naj se nikomur preveč čudno ne zdi, kako pride predavanje o cerkvenem petju na zborovanje učiteljskega društva. Ker to res ni prav nič čudnega: 1. V našem društvu so tudi duhovniki, 2. je še nekaj učiteljev-organistov v naši deželi, 3. je to vprašanje ravno sedaj precej aktualno in se mnogo piše o njem in 4. je naš učiteljski stan sploh nekaj „Mädchen für alles“ med stanovi in ima posebno v zadevah, ki se tičejo ljudske vzgoje in izobrazbe, kamor ljudsko cerkveno petje gotovo spada, vsaj pravico povedati svoje mnenje, če se potem že upošteva, ali ne. Da sem se pa ravno jaz oglasil za ta predmet, naj mi bo — menda edinemu organistu med učiteljstvom našega okraja, — tudi oproščeno.

Omenil sem že, da se o tem predmetu precej piše. Kakor povsod, so tudi tukaj mnenja različna. Nekateri mislijo, da bi bilo najbolje, da bi peli pri maši in sploh pri službi božji vsi ljudje po cerkvi, drugi bi jih radi izključili od sodelovanja. Seveda ti ekstremi ne pridejo do besede in na obeh straneh iščejo neko srednjo pot, naj bi včasih peli vsi ljudje, drugič pa — ob slovesnejših prilikah, — samo izbrani pevci na koru. Nekaj zanimivega je na tem prerekanju. Na prvi pogled namreč bi človek sodil, da so vsi enih misli in bo kmalu konec pravde, ampak takole med vrsticami se pa mnogokrat pokaže nezaupnost ene stranke do druge.

Pa pogledjmo nekoliko bliže stvar samo. Prvi je prinesel nekaj glasov o ljudskem petju „Bogoljub“. — Mimogrede omenjeno: to je sicer list namenjen v prvi vrsti „Marijinim družbam“ in gačitajo največ preprosta dekleta, vendar urejevan je tako lepo, da ga ne bo bral brez haska noben izobraženec. — In kaj pravijo ti članki? Pri službi božji naj pojo, vsaj pri navadnih mašah in takole pri litanijah vsi ljudje po cerkvi, ker imamo Slovenci poseben dar za petje in vsi radi pojemo. Peti se morajo seveda bolj domače pesmi, ker teh novih „cecilijanskih“ pesmi, ki so po vrhu še polne tujega duha in so zložene po nemškem vzorcu, naše ljudstvo ne mara. Vrhutega pa tudi pevci sami dostikrat ne morejo zmagati teh skladb, da je včasih res tako na koru, da ni mogoče poslušati. Seveda bi se bilo ljudem treba tudi naučiti tistih pesmi, ki bi jih peli v cerkvi, pa to bi nazadnje ne bilo nič težkega; nekaj bi storila šola, potem „Marijine družbe“ in „Cecilijino društvo“, orglarska šola in „Cerkveni Glasbenik“ naj bi vzeli v svoj program tudi ljudsko petje. In tako bomo ohranili še naprej petje domačega značaja, ki je naš narodni zaklad, katero so že tolikrat občudovali tudi drugi narodi, n. pr. na Dunaju, v Rimu i. t. d.

„Cerkveni Glasbenik“ je odgovoril precej kratko, da je že od svojega početka naprej stremil po obnovitvi ljudskega petja. Iztrebiti hoče le, kar je nedostojnega in necerkvenega — za to se zavzema tudi „Bogoljub“ —

¹⁾ Predaval pri zborovanju podružnice litijske „Slomškove zveze“ v Zatičini dne 15. maja t. l. učitelj g. Franc Samec. Uredništvo „Cerk. Glasb.“ z naziranjem g. učitelja Samca o cerkvenem ljudskem petju popolnoma soglašaja in se mu za temeljito predavanje oz. tozadevni spis prav iskreno zahvaljuje.

in skuša izboljšati okus našega ljudstva, da ne bo še vedno želelo le Riharja, ki ga je vendar naša cerkvena glasba že zdavnaj zadaj pustila. List obenem obljubi, da se bo še pečal s tem vprašanjem in dr. Kimovec je začel pisati dolgo razpravo o tem predmetu v „Bogoljubu“ samem. Oglasili so se tudi „Novi akordi“, a kakšno „vižo“ imajo, žalibog ne vem, ker pri današnjih razmerah človek ne more naročiti vsega, kar bi želel. Sicer pa ni moj namen podati sliko tega debatiranja, temveč bi rad le povedal nekaj misli k temu predmetu.

Da bi vsi ljudje peli, to se najbrže ne bo doseglo tako hitro in tudi želeli je, da bi se ne. Pojo naj tisti, ki znajo; ljudje brez posluha in pa tisti, ki so jim vsled starosti ali drugega vzroka opešale moči, da nimajo več pravega glasu, naj bodo tiho in naj poslušajo! „Saj to nič ne pokvari splošnega vtisa, če kdo malo napačno poje v takem zboru, in orgle imajo celo nalašč piščalke, ki ne soglašajo“, se glasi ugovor. Res je, da splošnega vtisa ne pokvari, toda vprašati moramo, kdo bo pa dobil splošni vtis od tega petja. Duhovnik pred altarjem in pa tisti, ki bo poslušal kje na kakem oddaljenem prostoru. Vsak pa, ki sodeluje pri petju, bo slišal najprej samega sebe, potem pa še nekaj okoli stoječih. In sedaj naj pride tak pevec brez posluha med gručo ljudi in začne sodelovati. Vsakdo mi bo pritrdil, da to jako moti pevca, če kdo zraven njega prav na debelo „fovšira“. In naj bo tak „fušar“ še tako navdušen — in kako rad se tak navduši sam nad svojim glasom! — če pa s tem pokvari mogoče desetim ves užitek. Bolje, da molči! Še piščalke pri orglah bi se vzdignile zoper miksture, ko bi se mogle.

Potem pa pridejo pesmi domačega značaja! Na „Vel. Šmaren“ — recimo — pojo v cerkvi latinsko mašo in vse kar spada zraven. Po poti se ljudje pogovarjajo, kako petje je bilo; enim je ugajalo, drugim ne. In oglasi se stara ženica: „Nič ne rečem, saj lepo pojo, ampak včasih je bilo petje, ko so še tiste pa tiste peli. Kako se je lepo slišalo: „Moj duh iz telesa, z Marijo v nebesa povzdigne se ti itd. In rajni ta in ta šomašter, kako je lepo zaorglal zraven; takega ne bo več na našem koru“. No, nekaj takih eksemplarov se nam je še ohranilo, da lahko občudujemo njihovo umetnost. Ženici bi ja nihče ne ugovarjal, ker je odveč kaj takega. Če se pelje po železnici na Brezje na božjo pot, bo tudi rekla, da je bilo pred 50 leti bolje, ko so šli peš. Naj ima svoje veselje nad spomini, toda kaj takega sliši kak ljudski zagovornik in brž je tu s frazo: „Tega novega petja naše ljudstvo ne mara!“ Ampak to ni res! Naši ljudje so vendar tako daleč, da tudi čisto moderno cerkveno pesem z veseljem poslušajo, če je lepo zapeta. V polpreteklem času so se bile na našem glasbenem polju res pojavile skladbe, ki so bile neprebavljive za naše ljudi; ampak danes se malokje še proizvajajo. Imamo pa v novejši cerkvenoglasbeni literaturi zbirke pesmi, ki smo lahko ponosni nanje. Komur ne ugaja lepo peta Sattnerjeva ali Premrlova pesem, tisti — po mojem nemerodajnem mnenju — nima smisla za nobeno petje in bo tudi pri ljudskem petju slabo pomagal.

Zdaj pa še eno o nemških pesmih! Po pravici povem, da jih je mnogo, ki mi jako ugajajo, pa se prav nič ne bojim, da bi se bil izneveril svojemu narodu. Saj tudi našim preprostim ljudem ugajajo. V „Bogoljubu“ samem priporočajo, naj bi se pele: Pred stolom Tvoje milosti, Zahvalna itd. Kako težko ponekod čakajo o božiču, da bi zapeli: Sveta noč, blažena noč No, in to so nemške pesmi. Upal bi si v najbolj hribovski fari z uspehom proizvajati tudi kako latinsko mašo nemškega skladatelja. Že od nekdaj je naše ljudstvo tudi nemške pesmi rado poslušalo, in sedaj se dobijo pri Nemcih v vsakem oziru dovršene cerkvene pesmi, ki se naši ljudje ne spodtikajo nad njimi. Gruberjevo latinsko mašo, nekatere Mittererjeve in Gollerjeve pesmi smo že proizvajali pri nas in ljudem so ugajale. Peli smo Griesbacherjev „Tantum ergo“ in mnogo ljudi mi je še posebej omenilo, kako je lep. Griesbacherjeve skladbe so pa menda sedaj med najtežjimi. Umetnost je mednarodna. In če smo dobivali prej pri Nemcih pesmi in nekatere tudi obdržali, ne smemo sedaj godrnjati, če kak naš skladatelj naredi kako pesem, ki je morebiti bolj po nemškem vzorcu. Malo čudno je, če je pisano v eni in isti številki lista, naj čuvamo med drugimi tudi Haydnove pesmi kot naš narodni zaklad in naj nikar Nemcev ne posnemamo!

Pa tudi latinsko petje marsikomu ne ugaja, čeprav ga Cerkev zahteva, češ ljudstvo ne razume in se dolgočasi. Seveda, če je tako, potem pa pustimo sploh vse, kar je latinskega. Maša naj se bere v slovenskem jeziku in tudi tisti psalmi, ki se pojo ob raznih prilikah, naj bodo slovenski. Ljudstvo ne razume! Če ne razume, naj se pa nauči! To vendar ni posebna težava, tudi za preprostega človeka ne in menda ni nemogoče slediti nobenemu, ki zna brati, recimo latinski veri, če ima pred seboj latinski in slovenski tekst; saj se dobe molitveniki, ki imajo take molitve tudi v latinskem jeziku. Sprva mu bo res malo težko šlo, toda čez nekaj časa bo sledil pesmi tudi brez besedila v roki. Kogar zanima služba božja, se bo že potrudil in se naučil, saj se morajo tudi pevc, ki nimajo nič več izobrazbe. Kogar pa ne zanima, naj se dolgočasi. Saj ni res, da bi se moralo vse meriti po ljudstvu; tudi ljudstvo naj včasih pospeši korake naprej. Saj nismo tako daleč od Gorice in tam sem slišal ljudi po cerkvi peti latinsko. Tudi izpreobrnjeni divji narodi pojo latinsko, pa bi se pri nas ne naučili vsaj poslušati latinske pesmi?

Kot tehten razlog za upeljavo ljudskega petja, navajajo nekateri tudi dejstvo, da so našo pesem že večkrat občudovali drugi narodi. Čegava zasluga pa je to, bi si usojali vprašati. Največ onih par ljubljanskih gospodov, ki jih morajo toliko preslišati, kadar se le zine o ljudskem petju. Ti so razposlali že stotine organistov, ki poučujejo petje v vseh kotih domovine. Sedaj ni treba pevovodji drugega, kakor dati notico v „Slovenca“: Pevci, udeležite se romanja in prinesite seboj to in to pesmarico! Morebiti imajo med potjo kako vajo, potem gre vse v redu. Ali bi bilo mogoče kaj takega pred 30 leti? Jaz sem prepričan, da bi takrat kljub svojemu pevskemu daru ne bili napravili v tujini z našo pesmijo nika-kega efekta.

(Konec prih.)

Naše petje pri zadnjem romanju v Rim.

Naprošen od glasbenika, naj kaj poročam o slovenski cerkveni pesmi na tujih tleh, vstrežem z naslednjimi vrsticami. Romarjem pevecem se je naročilo, naj vzamejo seboj le Cecilijo. Ona jim služi kot molitvenik in kot pesmarica. Naj drugi narodi vidijo našo glasbeno knjigo, ki je našemu ljudstvu že prišla v kri in meso. Ne verjamem, da se še kje na svetu dobi čveteroglasna pesmarica, ki bi se preprostu ljudstvu tako uživala, kakor naša Cecilija. Zato so se že glasbeni veščaki leta 1900 nam čudili in popraševali, od kod in kako velik je ta narod, pri katerem preprosto ljudstvo iz not poje in še tako pravilno in brez pomote „pobira enako točno note iz knjige, kakor se zrele češnje obirajo raz drevesa“. — Gledali so takrat dirigentu in pevecem v note ter spoznali, da knjiga ni samo za parado, kakor so mislili, temveč res za praktično rabo. — Nismo imeli namena se kaj izkazovati; ko bi bili le hoteli, bi si bili pač izbrali novejšo skladbo, veliko bolj umetne, kakor so v Ceciliji. Saj smo v tem času precej napredovali in naš repertoar je bogat in raznovrsten, da se lahko izbere med dobrim najboljše. Torej le peti smo hoteli, kakor slovenski romar vedno poje, ko gre na božjo pot. Sedaj, ko gremo daleč, smo hoteli le bolj po programu in organizirano peti.

Začetkoma se je priglasilo pevovodju le malo pevk in pevcev, komaj srednje je bil zastopan vsak glas. A bali se radi tega nismo, saj poznamo naš narod. Komaj se je dobro pomikal naš vlak iz Ljubljane, se že oglase jasni glasovi naših Štajark, in niso molčali v sosednem vozu Korošci. Da so takoj pokazale Ljubljančanke svojo šolo, se razume in v poseben oddelek se je zbralo nekaj Štajarcev v mogočni moški oktet. Ti so peli že kar naj-novejše moderne skladbe in z notami so bili dobro preskrbljeni. — V Padovi smo pri škofovi maši prvič skupno nastopili, a nič se še niso upali k pevovodju. Vsak je bil nekako prevzet veličastne cerkve in boječ ostal na svojem mestu v strahu, da ne bi kaj kazil. V Florenci nas je bilo že več, ko so začeli v nižavi grmeti naši basi, so dobile pogum tudi druge pevke in peveci, češ, na taki podlagi se bo dalo že zidati. Posebno dva basista sta se odlikovala z obsežnim močnim glasom, ki sta markantno pointirala in čisto pela tudi v prav nizkih tonih. Zato je bilo prav lahko vzdržati ves zbor v enakomernem taktu, naglasu in v živem prednašanju. Oj, ko bi bili v Rimu stanovali skupno, pa še boječe k nam pritegnili, imeli kaj skušnje, to bi bil velikanski zbor. Če nas je bilo do sedaj do 40, bi bili najmanj 80 grl v lepem zboru imeli. Pevovodja se je že naprej veselil, da bode vsak večer koncert v veliki jedilnici hospica „Marta“. A prepozno se je tam poprašalo in morali smo se v 12 hotelih raztreseni nastaniti, zato ni bilo mogoče Rimljanom pokazati našo narodno pesem. Le v enem hotelu je bilo nad 100 romarjev, ki so se po večerji oglasili. In imeli so hvaležno poslušalstvo. Hotelirka sama jih je nagovarjala, ako niso precej začeli, iz drugih sob so se drenjali gostje v njih dvorano, tesno zasedli vrata in hodnik, da so natakariji imeli precej težave priti v dvorano. Tudi na ulici je bilo radovednežev vse polno. Niso sicer razumeli našega jezika, a kako jim je ugajalo vseh

sedem dni, se je videlo, ker so tako pazno sledili. Oči so jim igrale veselja, tudi kaka solza se je prikradla, celo usta so imeli na pol odprta, ko so nehali, so jim ploskali in klicali: ancora una, ancora una! Dajte še eno zapeti! Ob 10. uri je mir po vsem Rimu in takrat se je tudi preprosti koncert končal in šli vsi k počitku. Pri knezoškofovi maši ob 8. uri smo bili vsak dan v kateri glavnih cerkva. Premilostni je vselej v poljudnem govoru razložil svetost kraja, na katerem se nahajamo, potem bral tiho sv. mašo. Pri sv. Petru smo začeli in tam tudi zadnji dan končali. Sredi romarjev je stal pevski zbor. Krog tujcev se je kmalo nabral okrog nas in si šepetal opazke: „Oh kako pobožno je to ljudstvo! Glejte kako vtopljeni kleče celo mašo, nobeden se ne ozira po stenah, nobeden ne govori, vse bere iz bukev ali moli rožni venec!“ — Pri kakem pevskem zboru so navajeni šundra in govoričenja, ter širokega dirigiranja pevovodje. Tu pa nič tacega. Pevovodja se je od altarja na pol zasuknil in vsak je že vedel, sedaj bomo začeli. Dal se je glas, da so ga le pevci slišali, mali giblej z roko, začelo se je tiho, naraščalo tudi v mogočen fortissimo in zopet enako mirno odnehovalo ter končalo, da se je kar izgubilo. In glasovi sveži, čisti, zadeti natanko. „Oh kako petje!“ se je nehote oglasil tihi vzdihlejši kakega Italjana ali Francoza. Ni čuda! Drugi narodi pojo v cerkvi pri navadnih mašah le enoglasno, tu pa lepa melodija, umetna harmonija in lepe pasaže pri posameznem glasu so se bolj markantno izpeljale. Celó naši znani pevci niso hoteli v naš krog stopiti, češ saj vas je zadosti in poslušati je prijetnejše, kakor peti. — Na večer pa naše pete litanije! To je nekak unicum, neka posebnost slovenske privatne službe božje. Peteroglasni moški zbor je pel invokacijo, odpev pa vsak dan drug v velikem mešanem zboru. To je za druge narode nekaj posebnega, nenavadnega. Takrat so se usta odprla tudi drugim našim po cerkvi. Odbrali smo nalašč bolj znane odpeve, preskrbeli za nje umetno harmonizacijo in oglasile so se pevke iz Štajarske, sledile jim takoj iz Koroškega in Goričanke, Kranjci tako niso izostali. Reklo se je moškimi, posebno basom, naj sedaj malo pritisnejo, pa je grmelo po prostorni „baziliki Matere Božje pri jaslicah“ tako, kot še morda nikoli prej. Saj je pelo gotovo nad 200 ljudi tako zaupljivo k Mariji, tako navdušeno in od srca, da si videl tujce brisati si oči, pa tudi nam je ob taki priliki zarosilo oko.

V kapeli sv. Cirila in Metoda, katero je zidal djakovski škof Strossmayer, se je povabilo kolikor mogoče veliko pevcev v naš krog. Bil je močan zbor. Knezoškof je navdušeno govoril o solunskih bratih in to se je pokazalo tudi pri peveih. Morda nikjer niso tako pazili na pevovodjo — izvzemši pri avdijenci — kakor sedaj. Vsi menihi pri sv. Klemenu so prišli iz samostana v cerkev in celo mašo nas pazljivo poslušali. Ko se je še na koncu zapela naša avstrijska himna, so dali ostali romarji duška svojim čutilom in navdušeni valovi glasov so napolnili velikansko cerkev.

V Lateranu je bilo pri naši maši več romarjev iz Gornje Italije. Od tam smo se podali k sv. Neži zunaj mesta. Italijani pa za nami. So imeli to pot v svojem programu, ali so nam nalašč sledili, ne vem. Le to vem, da se niso ganili iz cerkve, ko smo mi sredi mogočne stavbe pod zemljo

zapeli Riharjevo od sv. Neže. Stali so ob strani in jokali. Tri kitice smo zapeli, potem pa se razdelili v katakombe. Italijani so pa le še čakali. Stopim k voditelju, ker sem videl, da bi rad z nami govoril, a ne ve, kateri narod smo. Ko ga nagovorim italijansko, se mu razjasni obraz, še bolj pa njegovim romarjem. — „Oh prosimo Vas, zapojte no še kaj!“ — „To je bila pesem od sv. Neže“. — „Da, da, smo precej slutili, da je to slavospev na našo svetnico. Ali jo tudi Vi častite? Nosi tudi pri Vas kaka ženska to ime?“ — Ko pristavim, da prav mnogo, hite mi odgovarjati: saj drugače ni mogoče, kje bi Vi dobili tako himno na našo svetnico, ko bi jo posebno ne častili? Ali boste še kaj zapeli? Dajte no še enkrat, mi ne znamo tako, dasi radi pojemo! Razložim, da imam sedaj prav malo pevcev krog sebe, ker so šli večinoma v katakombe. Vidite, le 2 basa sta tu in en tenor pa nekaj pevk. — „Oh, nič ne de. Če ste samo štirje, radi poslušamo, mi kaj takega zlepa več ne bomo slišali“. — Morali smo še dvakrat po 3 kitice ponoviti, preden smo se razšli. — In kaka hvaležnost! Stisnil sem roko voditelju in vsaki romar je čutil, kakor da bi se s tem tudi od njega osebno poslavljal. Vse se nam poklanja, maha z robei v slovo in — joka. Tega prizora bi ne pozabil, ako bi še 100 let živel. Bog te ohrani preprosti, kmečki, nepokvarjeni rod iz Gornje Italije, ki si tako do vzeta do lepega umetnega petja! Kako je ocenil naše petje pri avdijenci dnevnik *Osservatore Romano*, ste že dobesedno poročali. Naj še omenim prizor iz Lorete. Na jutro smo tja dospeli in imeli radi sitnosti nad 2 uri zamude. Prejšnji večer je došlo veliko romarjev iz raznih škofij italijanskih. Določeno so imeli ob 7. uri mašo pri velikem oltarju. Ko so zvedeli, da se nam mudi, so nam odstopili 7. uro, takoj za nami ima pa eden njihovih škofov peto sv. mašo. Peli smo slovensko, kakor po navadi in precej nas obda nekaj stotin tujih romarjev in duhovnov. Že ko se je pred oltarjem naš knezoškof napravljal za mašo, so bili nekateri radovedni in se k nam približali, ko so pa slišali čveteroglasno peti, so pa še bolj do nas hiteli. In ti ljudje so živahni, tudi med mašo radi na tihem kaj pokramljajo. Zato smo večkrat slišali opazke: „Oh to je cerkveno petje, kje smo še mi! Na kaki kulturni stopinji je ta narod, ko preprosto ljudstvo iz tiskane pesmarice tako eksaktno poje! Od kod so neki?“ — Po maši smo zapeli litanije Matere Božje. Kje se bolj prilegajo kakor v Loreti, saj od tam imajo ime lavretanske. A prišel je strežaj in rekel pevovodju, da je čas nam dovoljen potekel, treba se umakniti drugim romarjem. Pojdimo v ilirsko kapelo za sv. hišico! se zaukaže. Pojoč se v procesiji umaknemo, a velika množica gre za nami. Vrnejo se k svoji maši, ko smo še le mi končali. — Sedaj smo tudi mi slišali razloček med petjem. Peta maša je bila, a za ofertorij je Ave Marija — sopran solo. Hreščēči glas, brez šole in občutnega prednašanja, le melodije se je naučila. Po povzdigovanju duet, sopran in mezzosopran, tudi nič posebnega. Kar najbrž so si preskrbeli za petje, ker je imel škof peto mašo. — A bodi dovolj! Sedaj se mnogo piše in govori o našem ljudskem cerkvenem petju. Menim, da zadosti jasno govore naši razni nastopi ob trikratnem našem petju v Rimu in po Italiji. Leta 1888., leta 1900. in letos so enoglasno potrdili, da je naše večglasno petje, ki je prišlo našemu narodu v popolno last, res naše pravo ljudsko cerkveno petje. **Arko.**

K pregledu cerkvene glasbe v ljubljanski škofiji.

Tekom zadnjih dveh mesecev so poslale cerkvenoglasbena poročila sledeče cerkve:

Babno polje, Begunje pri Lescah, Besnica, Bled, Boštanj, Breznica, Cerklje pri Kranju, Čatež ob Savi, Čemšenik, Češnjica, Devica Marija v Polju, Dob, Dobovec, Dolenja vas, Dolenji Logatec, Dol pri Ljubljani, Dovje, Dragatuš, Dražgoše, Gorenji Logatec, Homec, Janče, Javorje nad Škofjo Loko, Ježica, Koprivnik, Kovor, Krka, Kropa, Lozice, Lučine, Me kinje, Mitterdorf, Motnik, Nova Oselica, Polšnik, Preska, Rádeče, Radoljica, Ráteče, Repnje, Retéče, Ribno, Rovte nad Logatcem, Sava, Sela pri Kamniku, Selca, Senožče, Slavina, Spodnja Idrija, Struge, Sv. Helena, Sv. Križ nad Jesenicami, Sv. Križ pri Litiji, Sv. Duh nad Krškem, Svibno, Sv. Lenard nad Škofjo Loko, Sv. Trojica, Št. Jurij pod Kumom, Št. Jurij pri Kranju, Trboje, Trnovo na Notranjskem, Tunjice, Vrhnika, Zaplana, Žabnica pri Škofji Loki, Železniki, Žužemberk.

Zdaj imamo v rokah že 145 poročil. Pregled cerkvene glasbe v naši škofiji se iz teh poročil že precej jasno kaže; vendar za popoln pregled treba poročil iz vseh krajev brez izjeme. Zato zopet prosimo: Poročajte nam na kratko, kakšna cerkvena glasba se pri Vas izvaja, oziroma kaj se je v letošnjem postu in Veliki noči pelo v Vaši cerkvi. Gg. župnike oz. gg. organiste, ki so poročila že poslali, prosimo, naj blagovolijo opozoriti na to zadevo svoje gg. tovariše, o katerih vedó, da te svoje dolžnosti še niso izpolnili.

Čč. gg. duhovniki! Gg. organisti! Zganimo se! Naj ne bo med nami nikogar, ki bi se vsaj toliko ne potrudil, da bi napisal kratko cerkvenoglasbeno poročilo, ki bo — četudi se temu ali onemu zdi morda malo pomembno ali celo nepotrebno, — celi naši cerkvenoglasbeni probuji in splošnemu cerkvenoglasbenemu napredku v škofiji pa gotovo v veliko korist.

Uredništvo „Cerkvenega Glasbenika“.

K seznamu organistov in orgel v ljubljanski škofiji.

Tudi za seznam organistov in orgel nabiramo poročil in jih je došlo do sedaj že stopetintrideset. Želeti je, da bi se čč. gg. župni uradi požurili in kakor hitro mogoče se tudi temu pozivu odzvali.

Prenovitev stolnih orgel v Zagrebu.

V zagrebški prvostolni cerkvi se je v prvi polovici meseca junija t. l. dovršilo veliko delo: prenovile so se tamošnje že prej imenitne in impozantne, l. 1855. od E. F. Walckerja iz Ludwigsburga na Virtemberškem napravljene orgle. Sedanje delo je z veliko skrbnostjo in pieteto izvršil vnuk prejšnjega graditelja, g. Oskar Walcker.

Prenovljene, modernizirane in povečane orgle imajo sledečo dispozicijo:

I. Manual (C—*a'''*; 53 tipk).

1. Principal 16',
2. Tibia major 16',
3. Diapason 8',
4. Copula (Gedeckt) 8',
5. Gemshorn 8',
6. Gamba 8',
7. Dolce 8',
8. Regal 4',
9. Tibia minor 4',
10. Copula minor 4',
11. Dolce 4',
12. Nasard $5\frac{1}{3}'$,
13. Kvinta $2\frac{2}{3}'$,
14. Superoktava 2',
15. Blockflöte 2',
16. Mikstura $2\frac{2}{3}'$ (6 kratna),
17. Cimbala $1\frac{1}{3}'$ (5 kraten),
18. Fagot 16',
Klarinet 8'. } kot eden 16' register,
19. Trompeta 8'.

II. Manual (C—*a'''*)

20. Burdon 16',
21. Principal 8',
22. Flavta 8',
23. Violina d'amour 8',
24. Copula 8',
25. Salicional 8',
26. Diapason 4',
27. Cevna flavta 4',
28. Traverzna flavta 4',
29. Superoktava 2',
30. Kornet 8', (5 kraten),

31. Vox humana 8'.

III. Manual (C—*a'''*).

32. Kvintaten 16',
33. Viol. principal 8',
34. Votla flavta 8',
35. Fugara 8',
36. Eolina 8',
37. Vox coelestis 8',
38. Physharmonika 8',
39. Dulciana 8',
40. Flauto d'amour 4',
41. Viola 4',
42. Nasard $2\frac{2}{3}'$,
43. Flautino 2',
44. Harmonia aetherea $2\frac{2}{3}'$ (4 kratna),
45. Harmonična trompeta 8',
46. Oboa 8'.

Pedal (C—*f*; 30 tipk).

47. Grand Burdon 32',
48. Bombardon 32',
49. Principalni bas 16',
50. Violon 16',
51. Subbas 16',
52. Okt. bas 8',
53. Cello 8',
54. Hohlflötenbas 8',
55. Violončel 8',
56. Flavta 4',
57. Kornet $5\frac{1}{3}'$ (4 kraten),
58. Tuba 16',
59. Pozavna 8',
60. Klarin 4'.

Razun teh 60 registrov imajo orgle še razne najpotrebnejše manualne in pedalne zveze ter zbiralnike, štiri poljubne kombinacije, generalni crescendo za cele orgle, ki se more uporabljati z ного in roko, posebno stopalo za odpiranje in zapiranje odmevne omare, tremolo za Vox humana in razne druge igralne pomočke.

Med registri je devet čisto novih (Dolce 8', Viola d'amour 8', Kvintaten 16', Fugara 8', Vox coelestis 8', Harm. aetherea, Harm. trompeta, oboa in čelo), sedem prejšnjih registrov — med temi nekaj jezičnikov — je pa z novimi zamenjanih.

Z novimi in deloma prenovljenimi registri so orgle dobile bolj moderen značaj in bodo vsled tega novejša orgelska skladba na prenovljenih orglah prišle do večje veljave in izrazitejšega učinka. — Pri prenovitvi orgel se je uporabil elektro pnevmatični sistem, ki ima švedra semtertje tudi svoje — včasih zelo sitne — muhe, a je po drugi strani z ozirom na obilico raznih registerskih kombinacij in mnogoštevilnih igralnih pomočkov zelo ugoden in tudi glede na točno odgovarjanje piščali izvrstno služi. Igralnik je nov, prav krasen in zelo praktičen ter stoji na levi strani orgel; stari igralnik pa so shranili v notrajnost orgel kot nekak spomin na stare orgle. Tretji manual je dobil odmevno omaro, kar je zlasti pri velikih orglah velike važnosti in vrednosti. Meh, ki ga goni primerno močan ventilator, preskrbuje I. manualu $88\frac{m}{m}$, II. man. $83\frac{m}{m}$, tretjemu pa — radi trompete — $90\frac{m}{m}$ močno sapo. Intonacija posameznih registrov je mojstrska in povsem značilna, polne orgle done mogočno in plemenito.

Celo delo, čigar stroške je pokrili velikodušni mecen, preč. g. zagrebški stolni kanonik dr. Feliks Suk, se je kar najbolje posrečilo. Stane okrog 27.000 K.

Kolavdacija orgel se je vršila v sredo 11. junija popoldne. Kolavdatorji: prof. Fr. Dugan, stolni organist v Zagrebu, P. Mih. Horn, benediktinec in vodja cerkvene glasbe pri sv. Jožefu v Gradcu, Stanko Premrl, stolni regenschori v Ljubljani in dr. Hugo Mihalović, vseučiliški profesor v Zagrebu so bili z Walckerjevim delom popolnoma zadovoljni in so mojstru čestitali.

V četrtek 12. junija dopoldne po konventualni sv. maši je zagrebški nadškof-koadjutor dr. A. Bauer prenovljene orgle slovesno blagoslovil. Naj mi bo ob tej priliki dovoljeno omeniti, da je tudi starček kanonik dr. Suk — opirajoč se na palico — prišel pri blagoslovljenju orgel z drugo številno asistenco vred na kor, kjer je prevzet od znamenitega trenutka pretakal solze radosti in hvaležnosti do Boga spričo krasno uspelega dela.

Istega dne ob šestih popoldne je zagrebško Cecilijino društvo privedlo povodom blagoslovljenja prenovljenih stolnih orgel v stolni cerkvi svečan koncert, ki je nudil bogat in izbran spored ter privabil v cerkev mnogoštevilnega občinstva, med njim dosti cerkvenih in svetnih odličnjakov.

Koncert je otvoril zagrebški stolni organist, prof. Franjo Dugan z lastnim preludijem in trojno fugov H-duru na dve temi prejšnjega zagrebškega stolnega organista V. Kolandra. V tej skladbi se je Dugan zelo izkazal bodisi kot skladatelj — špecialno kot temeljit in spreten kontrapunktik, kakor tudi kot izboren organist-virtuoz. Kot glavno koncertno točko je prof. Dugan sviral E. Bossijev koncert za orgle s spremljanjem orkestra. Tudi v tem obširnem in krasnem modernem delu, obstoječem iz treh stavkov, je prof. Dugan mojstersko in z lahkoto obvladal svoj part. Orkester, sestojč iz nekoliko civilnih, ponajveč pa vojaških godbenikov, je igral precej dobro; škoda le, da ni imel boljšega in bolj energičnega dirigenta. V celoti je Bossijev koncert izredno učinkoval in so se v njem različne barve orgelskih skupin zanimivo in čudovito spajale z zvoki orkestra. Prof. Dugan je razun prej imenovanih komadov igral na orglah še slavnoznano, težko I. S. Bachovo „Passacaglia“ v C-molu, in tako tudi velikega, nesmrtnega Bacha ob tej slovesni priliki častno privedel do besede.

Kot gost je pri tem koncertu na orglah nastopil Stanko Premrl, ljubljanski stolni organist in izvedel tri komade: D. Buxtehudejevo fantazijo in fugo v F-duru, Maks Springerjev ofertorijski preludij „Ave Maria“ in „Con moto“ iz I. Dachsove orgelske sonate v G-molu. Glede izbora omenjenih treh skladb kakor tudi glede Premrlovega igranja so se zagrebški listi s strokovno „Sv. Cecilijo“ vred prav pohvalno izrazili.

Zagrebški stolni zbor pod vodstvom svojega pevovodje č. g. Fil. Hajdukovića je pel: Gallusov „Ecce quomodo moritur justus“ (a capella), koralni ofertorij za 12. nedeljo po Binkoštih „Praecatus est Moyses, starohrvatsko velikonočno pesem „Uskrsnu Isus doista“, „Gloria“ A. L. Ebnerjeve maše „Cantantibus organis“, Rheinbergerjev štiriglasni zbor „Salve Regina“ (a capella) in za sklep Wittov „Te Deum“ s spremljanjem orkestra in orgel. Stolni zbor je bil za to priliko pomnožen z 20 gospodičnami - učiteljskimi pripravnicami in nekaterimi gg. pevci. Vse pevske točke so se izvedle fino in eksaktno, nad vse krasno — nebeško lepo se je pel koral; mogočno in pretresljivo navdušeno je donel Wittov Te Deum kot iskren hvalospev za srečno končano veliko delo.

S. P.

Dopisi.

Staritrg pri Ložu. — Sledeč pozivu „C. Gl.“ oglašam se tudi jaz s poročilom o cerkvenem petju na našem koru. Resnica je, da se od nas v tem oziru še nikdar ni nič pisalo; vsled tega je umestno, da ob tej priliki posežem nekoliko nazaj v zgodovino cerkvenega petja v naši starodavni župni cerkvi.

Bilo je l. 1903., ko sem na prošnjo takratnega č. g. župnega upravitelja prevzel službo organista. Našel sem na koru dva zvezka starih Riharjevih pesmi, pevski zbor pa je štel — kaj mislite koliko? — dva glasa: en sopran pa en alt. To Vam je bila zapuščina mojega prednika. Obupen je bil torej moj začetek, kajti treba je bilo poskati pevk in pevcev ter potrebnih cerkvenih muzikalij. Z največjo težavo in trudom sem spravil skupaj dva soprana, dva alta, en tenor in en bas, torej šest glasov. Za začetek sem si naročil I. in II. del Cecilije ter nekaj Hladnikovih in Angelikovih pesmi ter začel vežbati svoj skromni zbor, s katerim sem res rapidno napredoval, kajti peli smo v nekaj mesecih poleg Cecilije že mnogo Hladnikovih, Angelikovih, Sattnerjevih in drugih pesmi ter poleg tega že tri latinske maše. Ljudstvo je bilo takoj pozorno na naše petje, češ pogledjte, vse drugače pojejo kakor prej, na tako vižo kakor po mestih. Umevno je, da ni manjkalo tudi starokopitnežev, ki so nam petje kritizirali, ker jim zlasti piano, še manj pa pianissimo ni ugajal. Nešteto krat sem moral poslušati opazke: e kaj bodo ti, saj še zavzdigniti jo ne znajo; enkrat začno po tihem, drugič na glas, tretjič pa tako, da jih ni skoro nič slišati. Pesmi Vam pa na tako vižo zvijajo, da ni za nikamor; blaženo petje poprej, zlasti pa takrat, ko je še pokojni Raktelj orglal.

Naj omenim, da so se pred menoj pele edino Riharjeve pesmi, in to na posluh brez not, in vedno forte. Vsaka stara ženica je znala vse pesmi na pamet. Tudi orgljanje je bilo bolj na hopsasa. Okus ljudstva je bil popolnoma sprijen. Najmanjšega pojma ni imelo o lepem pravilnem dostojnem cerkvenem petju, ker se je le na kričanje in na polke razumelo.

Še dandanes zlasti ob večjih praznikih me prime včasih kaka stara pobožna dušica: e, pa bi vendar enkrat kako okroglo naredili, kakor jo je znal ranjki Raktelj.

Toda dovolj o tem. Preidem k poročilu o sedanjem petju.

Cerkveni pevski zbor šteje 15 pevskih moči: 5 sopranov, 6 altov, 2 tenora in 2 basa. Latinske maše pojemo sledeče: Missa Sanctus Michael, Jos. Schulz op. 3., Schutzengel Messe op. 27., Joh. Schweitzer, Kind Jesu Messe, Joh. Schweitzer op. 26., Missa in hon. S. Rosarii, Ig. Hladnik op. 19., Missa in hon. s. Ant. Pad., P. A. Hribar, Missa sine nomine, D. Fajgelj op. 118., Lateinische Messe in D, K. Kempter op. 9., Messe zu Ehren der hl. Mutter Anna, Max Hohnerlein op. 21., Missa in hon. s. Caecilijae V. M., Fr. Kimovec, Pastoral Messe in F für die heil. Christnacht, I. Reimann, Lateinische Messe s. Elisabeth, E. Pleyer op. 40. Ofertoriji: Hladnik, Griesbacher. Tantumergo: Mitterer, Gruber, Hladnik, Mihelčič, Bervar, P. A. Hribar, Cecilija, C. Gl. itd.

Pri črnih mašah: Requiem: Jos. Gruber, Ig. Hladnik, Reimann, enoglasno z orglami.

Pri tihih mašah pojemo večina vse, kar nudi naša cerkvenoglasbena literatura najboljšega, najbolj melodioznega in najlepšega. Sploh je založena naša omara z vsemi v zadnjih par desetletjih izdanimi skladbami vseh znanih slovenskih skladateljev in poleg tega tudi z drugimi. Vrednost vseh cerkvenih muzikalij znaša po inventarnem zapisniku okroglo 900 K.

Končam s svojim današnjim poročilom, iz kojega se da sklepati, da če nismo ravno prvi, kar se tiče cerkvenega petja, gotovo tudi zadnji ne, in da se je v tem oziru pri nas gotovo storilo, kar je bilo v skrajno neugodnih razmerah možno.

Ivan Turk, organist.

Repnje. — (Poročilo o cerkvenem petju šolskih sester v privatni kapeli S. Jez.) Pri nas pojemo sledeče maše: F. Koenen, St. Scholasticae Virginis, op. 57., St. Stanislai, op. 16. — A. Foerster B. M. V. Imaculate, op. 85. — J. Schweitzer S. S. Angelorum Custodum, op. 27. — M. Haller Missa sexta, op. 13. — Ig. Hladnik St. Rosarii B. M. V. — Introite recitiramo, graduale, ofertorije jemljemo iz Cerkv. Glasb. Dalje izvajamo: Foersterjev Te Deum (G-Dur). — Foersterjev I. Laudate Dominum in II. iz Cecilije. — Tantum ergo: I. Leop. Zupin, II. I. Hladnik, III. J. Mohr, IV. Haller, V. Pogačnik, VI. Foerster, VII. Schell, VIII. Schmidt, IX. Leban, X. Schützky I. iz Cecilije.

O salutaris: I. Foerster, II. Premrl, III. Pogačnik, IV. Hladnik, V. Mihelčič, VI. Slabe, VII. Witt, VIII. Fajgelj in iz Cerkv. Glasb.

Slovenske pesmi pojemo, kadar ni slovesne maše, od vseh boljših skladateljev n. pr. iz zbirke Foersterjeve, Premrlove, Sattnerjeve, Hladnikove, Mihelčičeve itd.; nadalje iz „Cecilije“, „Ljudske pesmarice“, „Slava Brezmadežni“, iz „Slava Bogu“, iz „Slava Jezusu“ in iz „Cantica sacra“. Jako dobro so nam došle nove pesmi obhajilne Grumove in Marijine Faistove.

Skušnjo imamo vsak teden dvakrat. Pevk je sedaj le 8, (okolica je namreč majhna) in sicer pejoje deklice od 13. leta naprej, a upamo na lep napredek! Ko se mlada grla nekoliko navadijo, tedaj začnemo tudi z lepim koralnim petjem; k temu naj pomaga presv. Srce Jezusovo po priprošnji sv. Cecilije! **Šolske sestre.**

Razne reči.

Δ V odborovi seji Cec. društva dne 22. julija se je sestavila cerkveno-glasbena komisija in so se določili nadzorniki organistov za vse dekanije ljubljanske škofije. Člane komisije in organistovske nadzornike, ki jih prevz. g. knezozkof v kratkem potrdi, objavimo prihodnjič. Prvi sestanek omenjene komisije in organistovskih nadzornikov bo o priliki katoliškega shoda v Ljubljani in sicer v pondeljek 25. avgusta ob treh popoldne v knezoškofijski knjižnici.

Δ O priliki katoliškega shoda se bo vršil v torek 26. avgusta ob treh popoldne v Alojzijevišču izredni občni zbor podpornega društva organistov in pevovodij s sedežem v Ljubljani.

Δ 21. julija t. l. je preteklo petdeset let, odkar je umrl za slovensko cerkveno glasbo mnogozaslužni skladatelj, organist ljubljanske stolne cerkve, ljubljenec našega pevskega naroda, č. g. Gregor Rihar, ki ga hočemo hraniti vedno v hvaležnem in častnem spominu. Če Bog da, prinese „C. Gl.“ daljšo razpravo o Riharju in njegovih skladbah v eni prihodnjih številki.

Δ 3. avgusta t. l. je č. g. Karol Klinar, beneficiat pri Novi Štifti na Dolenjskem, osebni prijatelj pokojnega Gregorja Riharja in eden izmed njegovih učencev, obhajal v Ribnici svojo zlato mašo. Za cerkveno glasbo vnetemu in velezaslužnemu g. zlatomašniku kličemo od srca: Na mnogo leta!

Δ Skladatelj prvega slovenskega oratorija P. Hugolin Sattner se bavi sedaj z instrumentiranjem svojega najnovejšega, zelo obsežnega in v resnici izredno zanimivega dela „Oljka“. (Spesnil Simon Gregorčič.)

Δ Č. g. dr. Franc Kimovec, naš vrli skladatelj in marljivi sodruđnik, je z odličnim uspehom dovršil svoje študije na cerkvenoglasbeni akademiji v Klosterneuburgu. Dobil je vrhutega diplomo in premijo. Najiskrenejše čestitamo.

Δ Č. g. P. Albin Poljanec je absolviriral dvoletni tečaj na cerkvenoglasbeni šoli v Beuronu in je nameščen kot organist in učitelj gregorianskega koral v frančiškanskem samostanu v Brežicah. Ob nastopu njegove prve cerkvenoglasbene službe mu želimo obilo božjega blagoslova.

Δ Č. g. Franc Trop, dosedanji stolni kapelnik v Mariboru, je postal župnik pri sv. Marjeti pri Rimskih Toplicah. Na njegovo mesto je stopil č. g. Jožef Trafenik, dosedaj knezoškofijski kanclist.

Δ Učiteljica gdč. Marija Šerc, je predavala pri ljubljanski podružnici „Slomškove zveze“ o „petju po notah v ljudski šoli“. Lepo in praktično predavanje je objavil „Slovenski učitelj“ v 6. letošnji številki.

Δ Sklep šolskega leta 1912/13 na ljubljanski orglarski šoli je bil letos v soboto 5. julija. Koncem leta je bilo v šoli 22 učencev, med temi 7 abiturientov, ki so dovršili šolo z dobrim, eden s prav dobrim uspehom. Letošnji abiturientje so: Stefan Biščak iz Košane, Franc Breskvar iz Prežganja, Izidor Gomišček iz Deskel na Goriškem, Ivan Janžekovič iz Radovice, Ivan Mikolič iz Želimelj, Ciril Mrak z Dovjega (odličnjak) in Roman Pahor iz Renč na Goriškem.

Na dan sklepa šolskega leta in dan preje sta se v šolskih prostorih v Alojzijevišču vršili dve javni produkciji učencev iz klavirja, orgel in zborovega petja; tudi so bili učenci javno izpraševani iz liturgike, cerkvenoglasbene zgodovine, harmonije in kontrapunkta. Na klavirju so se igrale razne skladbe iz Foersterjeve klavirske šole (II., III. in IV. zvezek), P. Hug. Sattnerjeva skladba „Kje so moje rožice“, skladbe Bertinija, Kuhlausa, Schmitta. Na orglah so se izvajali: Bach, Botazzo, Brosig, Hesse,

Rembt, Rihovsky, Springer in Tinel. Skupni zbor učencev je pod vodstvom vodje orglarske šole St. Premrla prav dobro zapel Credo iz B. Steinove triglasne maše op. 40. s spremljanjem orgel. Celoten letošnji uspeh treba imenovati primeroma zelo dober, kar so z veseljem pripoznali razni prijatelji in poznavatelji cerkvene glasbe, ki so se udeležili produkcij, med njimi ravnatelj prof. Gerbič, P. Albin Poljanec, gospa organistinja Lavrič, gg. organisti Zdešar, Vidrih, Slabe in drugi.

Δ Začetek šolskega leta 1913/14 na tukajšni orglarski šoli bo v ponedeljek 15. septembra ob treh popoldne. Takrat se je zglasiti prejšnjim in nanovo vstopajočim učencem. Glede sprejema v ljubljansko orglarsko šolo se glasi § 3. šolskih pravil tako-le:

V orglarsko šolo se sprejemajo glasbeno nadarjeni, zdravi in moralno nepokvarjeni katoliški mladeniči od 15. leta dalje (mlajši le v izrednih slučajih) in sicer predvsem iz ljubljanske, potem pa tudi iz drugih sosednih škofij. Pri sprejemu mora vsak nanovo priglašeni učenec delati sprejemni izpit. Pri tem se zahteva: 1. dober posluš, 2. dober pevski organ, 3. nekoliko znanja glasbene teorije (not, pavz, intervalov, skal itd.) in nekaj spretnosti v igri na klavir ali harmonij, 4. veselje do cerkvenoglasbenega poklica. Sprejem se vrši sredi septembra; med šolskim letom se učenci ne sprejemajo. Oni, ki so že mutirali in imajo več glasbenega znanja, imajo pri sprejemanju v šolo prednost.

Sprejemni izpiti se vrše pred šolsko komisijo, obstoječo iz predsednika Cec. društva ozir. njegovega namestnika, vodja orglarske šole in ostalih učiteljev. O sprejemu kandidatov odločuje komisija.

Nanovo priglašeni učenci prineso k izpitu: 1. rojstni in krstni list, 2. zadnje šolsko pričevalo in 3. nravnostni izkaz od župnega urada.

Pri vpisovanju novih učencev se zglašajo tudi drugo- in tretjeletniki. Ti se izkažejo z zadnjim spričevalom orglarske šole, podpisanim od staršev ali njih namestnikov.

Vsak učenec plača začetkom šolskega leta vpisnine 2 K za šolska učila.

Darovi.

Za nove orgle v ljubljanski orglarski šoli je daroval g. Josip Kamnikar, mestni organist v Osjeku na Hrvaškem, 5 K.

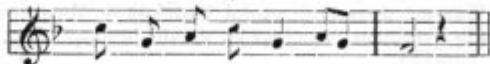
Za knjižnico Cec. društva sta darovala razne muzikalije: preč. g. kanonik prof. Anton Kržič iz Ljubljane in g. Jož. Ilgovc, organist v Dobrlavasi na Koroškem. — Vsem p n. darovalcem: Bog povrni!

Popravek.

V dr. Mantuanijevim spisu „Zgodovinski razvoj cerkvene pesmi na Slovenskem“ naj se v 5. št. letošnjega „C. Gl.“ na strani 43 mesto l. 1594 bere: l. 1595; v 6. št. „C. Gl.“ pa naj se pri istem spisu na str. 55 in 56 mesto Čaudik bere: Čandik!

Listnica uredništva.

G. I. K. v P. Vaša skladba „Vnebohod Jezusov“ je v formalnem oziru precej dobra, sicer pa preprosta v melodiji in harmoniji; konec je ritmično pogrešen. Dotično mesto morete takole preurediti in izboljšati:

Začasen odgovor

na „Vprašanje“ v 6. številki „Cerkvenega Glasbenika“.

Preden dobi „Radovedni Luka“ meritoričen odgovor, se mora podpisati s pravim imenom, da vemo, s kom imamo opraviti. Če je to kak duhovnik, bo dobil odgovor. Če je pa organist, ga od mene ne bo dobil, ker bi si moral — dasi spoštujem stan organistov — prepovedati od te strani take apodiktične interpelacije na duhovnika¹⁾.

Urednik „Bogoljuba“.

¹⁾ Vprašanje je stavil g. Luka Kramolc, gojenec cerkvenoglasbene akademije v Klosterneburgu. Vprašanje g. L. Kramolca si usoja ponoviti uredništvo „Cerkvenega Glasbenika“.

Današnjemu listu je pridejana 7. in 8. štev. prilog.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge Stanko Premrl.

Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska Zadržna tiskarna v Ljubljani.